

Hur använder jag materialet?

Presentationen får användas för utbildningssyfte och utan kommersiella intressen, till anställda, kollegor, möten, etc. Det är inte tillåtet att visa presentationen i kommersiellt syfte. Mallen är baserad på en Google-resurs, och de flesta foton kommer från den öppna bildbanken Unsplash. Det är viktigt att hänvisningarna till dessa ligger kvar.

1. Öppna presentationen
2. Om en dialogruta kommer upp och frågar om hur du vill öppna dokumentet, välj "Öppna som skrivskyddad".
3. I menyraden högst upp på sidan, klicka på "Bildspel", därefter "Från början".
4. Nu är det bara att börja visa presentationen. Den går att antingen klicka sig igenom från början till slutet, alternativt klickar du på de rubriker som är intressanta för målgruppen. ICC:s logo ligger med på alla bilder utom rubrik-bilderna. Klickar du på den kommer du tillbaka till översiktsskärmen.
5. Använder du en andra skärm för att visa presentationen kommer du antagligen att se en s.k. föredragshållarvy – då ser du det medföljande talmanuset som anteckningar till höger om aktuell bild. Vill du ha talmanuset separat hittar du det här nedanför.

Bild 1	Omslagsbild	
Bild 2	Sammanfattning - här kan du klicka dig till olika avsnitt i presentationen.	Presentera talare och dagens ämne - "Idag kommer vi att prata om..."
Bild 3	Avsnitt 1: Vad är handel	
Bild 4	Bild av varukorg	Den klassiska bilden av handel – Detaljhandel. En individ som går in i en affär och stoppar varor i en korg, och betalar sedan för det med pengar, oftast den lokala valutan. Även vid onlineshopping illustreras ju våra köp av att vi stoppar varor/tjänster i en virtuell "varukorg". Men handel är mycket mer än så. Samtidigt är det samma grundläggande överväganden som styr våra dagliga inköp som den internationella handeln.
Bild 5	Vad är handel?	Handel är en frivillig överenskommelse, där båda parter ser möjligheter och/eller fördelar med affären. Det här betyder inte att båda ser lika mycket fördelar, eller lika många möjligheter, men båda får ut någonting av det. Från byteshandel inom stenåldersbyn till dagens globala flöden – handel har funnits i tusentals år. Just frivilligheten är viktig att understryka – påtvingad handel, ex. som kolonialmakterna använde, är INTE handel.
Bild 6	Vad är handel? (olika kategorier av handel)	För att koka ner det – handel är alltså byten. Dessa sker överallt, hela tiden. Det är lätt att tänka på våra egna varor – mobiltelefoner och mobiler, men lika

		lätt att glömma att vi faktiskt handlar när vi streamar en film eller laddar ner en app. Dessutom är flödet av insatser, d.v.s. delar som behövs för produktion, den stora delen av handeln.
Bild 7	Avsnitt 2: Vem handlar?	Men, vem är det då som handlar?
Bild 8	Vem handlar?	<ul style="list-style-type: none"> - Den här bilden visar olika länders största exportprodukt. Den visar att länder har olika produktionsförutsättningar – och att handeln därför är olika. Exporten från ett land utgår från de goda förutsättningarna, medan importen utgår från vad det finns sämre förutsättningar för. - ...Samtidigt kan bilder som denna göra det lätt att tro att det är länder som handlar med varandra – att "Europa" nästan uteslutande exporterar motorfordon, Argentina sojabönor och Australien endast kol...
Bild 9	Citat: "Nations do not trade, nor do sectors. It is firms that trade."	<i>(fortsättning från föregående bild)</i> ...men det stämmer inte – det är FÖRETAG som handlar. Företag handlar med varandra, och i viss mån med individer.
Bild 10	Avsnitt 3: Varför handlar vi?	Nu vet vi att handel är frivilliga utbyten – av varor, tjänster, insatser, pengar, etc. som görs av företag och ibland individer – men aldrig länder. Men VARFÖR handlar vi, då?
Bild 11	Exporten finansierar importen	<ul style="list-style-type: none"> - För företag gör export att man får en större marknad att verka på och kan skala upp produktionen, vilket minskar kostnaden per enhet och företaget blir på så sätt bli mer konkurrenskraftigt. - Även specialisering innebär att företag blir allt bättre på det de specialiserar sig på, vilket ger högre kvalitet och/eller lägre priser. Specialisering stimulerar därför byten, dvs. handel, för att ge företagen utrymmet att fortsätta specialisera sig. - På ett samhällsekonomiskt plan (dvs. hur vi har det i samhället) är det helt enkelt så att exporten finansierar importen. Sverige är ett jättebra exempel på detta: utan import skulle det mesta av vårt land inte funka – och för att ha råd att importera måste vi också exportera. Vi kan också

		jämföra det med arbete. Det ger oss en lön som gör att vi kan konsumera.
Bild 12	Vad behövs?	<ul style="list-style-type: none"> - För att handel ska ge bästa resultat för samhället måste vissa saker funka. T.ex. stör gränser/hinder, då de gör det onödigt krångligt och dyrt för företag och individer att göra affärer med den part som de kan göra den bästa affären med. - Äganderätt och avtalsfrihet: länder bör ha ett system som säkerställer att man äger sitt företag eller produkt, och att man får ingå avtal med vem man vill. Tänk dig in i en situation där du vill köpa den produkt som du tycker är bäst, men en krånglig regel gör att du endast får handla från en butik som inte har den produkten. - Banker och Försäkringsbolag. - Kommunikationer, logistik och internet: det är inte bara fysiska varor som måste transporteras – även att streama en film kräver att den kommer någonstans ifrån. Dessutom måste vi kunna kommunicera till och med varandra, till marknaden, etc. - Idag är produktion dessutom alltmer beroende av att det finns uppkoppling för att data ska kunna flöda mellan företag – vi kommer att prata mer om det om en liten stund.
Bild 13	Världskarta som visar olika länders främsta export	Den här kartan såg vi tidigare, och nu kan vi titta på den för att förklara VARFÖR vi handlar. Även om det inte är länder som handlar, så kan kartan indikera vilka områden som har bäst förutsättningar för att producera vad. På olika platser finns olika förutsättningar för vad man är bäst på att producera. Förutsättningarna kan bero på klimat, miljö eller lagstiftning – oavsett så är det olika. När man specialiserar sig på några få saker blir man också allt bättre på att producera dem – och för att kunna specialisera sig köper man in det man inte specialiserat sig på.
Bild 14	Varför handlar vi?	Alltså, man specialiserar sig på det man har goda förutsättningar för, eller det man vill göra. Komparativa fördelar betyder att även om ett företag/en person/ett land är bäst på ALLT, så är skillnaden mot andra tillverkare/konkurrenter olika

		<p>stor för olika produkter eller tjänster. Den komparativa fördelen är störst där skillnaden är störst. Komparativ betyder ju jämförelsevis. Vinsten blir störst om X utnyttjar den största komparativa fördelen och låter andra göra något där skillnaden är mindre.</p>
Bild 15	Avsnitt 4: Vinster av handel	
Bild 16	Vad gör handeln för nytta?	<p>Men vad får vi då ut av att handla med varandra?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eftersom produktionen sker där mindre resurser krävs kommer samhället att spara resurser eller ha större resurser kvar till annat. 2. Alla får det inte bättre, men totalt sett får samhället det – och det ger större möjligheter att bygga ut samhällstjänster – och även att kompensera de som inte får det bättre. 3. Handel är nödvändigt för att uppnå välstånd – men det är inte tillräckligt. Det behövs dessutom institutioner av olika slag i ett samhälle, som kräver politiska insatser. Samhället måste ta tillvara på de välfärdsgenererande vinster som företagen skapar. D.v.s. handel skapar vinster/välstånd – men det kräver även politiska insatser.
Bild 17	Handel har inget egenvärde – men öppenhet har	<p>En viktig poäng: <i>vi handlar inte för att handla</i> – vi handlar för att det hushållar med samhällets (jordens!) begränsade resurser – och även för att få ta del av nya innovationer och saker som gör att vi utvecklas. Det är därför det är så viktigt att vi är öppna för handel – om vi stänger in oss, eller ute andra, så slösar vi med resurser, försämrar vår ekonomi och vi förlorar chanser till utveckling.</p>
Bild 18	Bild på världen nattetid	<p>Ett exempel på hur öppenhet leder utveckling: skulle det vara natt på hela jorden samtidigt, skulle vi se att de mest upplysta områdena ligger längs med olika kustlinjer. Och mycket belysning hänger ihop med hög ekonomisk standard. Detta är för att handel traditionellt sker över haven, både förr i tiden och idag, och människor har samlats där – dvs. bilden är ett tecken på hur handel genererar ekonomiskt välstånd. Nya idéer och innovationer har först anlänt</p>

		till en hamn innan de fått spridning, och det har därför varit en fördel att vara kustnära.
Bild 19	Världsexport och Sveriges export av varor och tjänster 1982-2016	Vi har alltid handlat med varandra, men de senaste 20 åren har exporten ökat kraftigt – med undantag för finanskrisen 2008.
Bild 20	Export/BNP	Internationell handel blir en allt viktigare del av ekonomin – både i Sverige och i världen.
Bild 21	Trade and FDI, World	Det här diagrammet visar förhållandet mellan export och utländska direktinvesteringar. Om vi tyckte att världshandeln ökat snabbt (se gula diagrammet i hörnet – det är samma linje som den röda exportlinjen i det stora), är det nästan ingenting i förhållande till investeringar. De gränsöverskridande investeringarna har ökat mycket snabbare – men de har tagit fart först de senaste 20 åren.
Bild 22	Avsnitt 5: Handeln förändras	
Bild 23	Vad karakteriserar modern handel?	<ul style="list-style-type: none"> - Mer än hälften av världshandeln utgörs idag av insatser, varor och tjänster som importeras och används i tillverkning. - Nära hälften av det värde som internationell handel genererar kommer från tjänster. I Sverige är det mer än hälften. - Antalet frihandelsavtal – dvs. avtal om handel utan tullar eller andra hinder – ökar - Tjänstefiering och digitalisering har skapat helt nya sätt att producera och handla - Globala Syd (även känt som "utvecklingsländer") blir alltmer delaktiga i världshandeln, vilket förändrar tidigare maktförhållanden. - Protektionism ökar – vi har alla hört om Trump som inför tullar, men det är inte bara i USA som protektionismen har ökat. Över nästan hela världen blir förståelsen för varför öppenhet är så viktig mindre. Och detta sker parallellt med att produktionen blir allt mer beroende av att flöden kan röra sig över hela världen, utan krångel.
Bild 24	Den globala fabriken	Vi kan tala om handel idag som "Den Globala Fabriken".
Bild 25	Den globala fabriken	Ta något så helamerikanskt som ett flygplan från Boeing till exempel...
Bild 26	En Boeing Dreamliner: Made in America?	Ett enda flygplan består av insatser från 135 produktionsställen – med 70 % av komponenterna

		tillverkade utanför USA. Uttrycket "Made in America" kan nog sägas komma på skam – men detta är absolut inget unikt exempel, utan snarare en bra illustration av hur produktionen utvecklats.
Bild 27	Globala värdekedjor	En mobiltelefon är också ett bra exempel – på bilden ser vi värdefördelningen av en iPhone. Mer än hälften (58%) går tillbaka till Apple som företag (som finns på flera ställen i världen), medan Kina, som man ofta relaterar till som produktionsplats får endast 2% av värdet, medan Sydkorea får 5%. Men hur går det till? Jo, företag i de olika länderna producerar de olika komponenterna och insatserna och säljer till nästa steg i produktionsledet. Den sydkoreanska processorn säljs till ett kinesiskt företag som plockar ihop telefonen, och sedan säljer den.
Bild 28	Fler deltagare i de globala flödena	Ju mörkare blå fälten är på kartan, desto större är landets export i förhållande till BNP. Kartan visar alltså att världens länder i allmänhet har blivit mer involverade i internationell handel samt att fler länder tar plats i de globala flödena.
Bild 29	Den nya verkligheten	Ta den här animeringen som exempel – det vi kallar en Hollywoodfilm består snarare av insatser från flera länder – eller snarare från FÖRETAG i flera länder. Dessutom sker det i flera steg – inte nog med att kamerorna köps från ett japanskt företag - de har i sin tur satts samman av insatser från andra företag, t.ex. ett mineralutvinningsföretag i Sydafrika. Och efter att filmen är klar fortsätter handeln – biografer och privatpersoner köper in den, streamar den – och köper dessutom in andra varor, som popcorn och choklad att njuta av till filmen.
Bild 30	Strukturumvandling – är det bra?	<ul style="list-style-type: none"> - Vi har redan sagt att produktion bör ske där villkoren är bäst. Men villkor är inte statiska, utan ändras, vad händer då? Då flyttar väl produktionen? - Precis så är det, om villkoren blir bättre någon annanstans, eller utveckling i form av t.ex. digitalisering och tjänstefiering, förändrar produktionen både skapas och försvinner branscher och jobb. Denna omvandling beror t.ex. på teknisk utveckling, som i sin tur gynnas av öppenhet och handel.

		<ul style="list-style-type: none"> - Men det måste väl vara negativt om människor här omkring oss förlorar jobben? Njæ – för samtidigt som jobben försvinner används resurserna i andra, mer konkurrenskraftiga, branscher. Och det är lätt att vänja sig vid den nuvarande bilden som "den som alltid har varit". Men om vi ser till Sverige på 1950-talet hade vi en stor varvs- och tekoindustri, som förlorade sin konkurrenskraft och till stora delar lades ned. Idag har vi andra branscher där svenska företag är mycket konkurrenskraftiga, t.ex. inom IT-sektorn med stora bolag som Spotify, Skype och olika spelbolag som växt fram. - Samtidigt som det rent samhällsekonomiskt är positivt med strukturomvandling (en olönsam bransch lägger ner, och en lönsam växer fram), är det viktigt att komma ihåg att det finns individer som onekligen förlorar sina jobb. För dem, och för samhället, är det viktigt att det finns fungerande skyddsnät – från att arbetsgivarna hjälper till i omställningen, och att samhället kan backa upp och hjälpa till. Framför allt är det viktigt att det finns skyddsnät kollektivt från samhällets sida.
Bild 31	Konsumentprisutvecklingen för kläder 1980–2005	Här kan vi se ett exempel på hur strukturomvandling lett till en positiv utveckling för samhället. Teknologisk utveckling och effektivisering har flyttat mycket av textilproduktion utanför Sveriges gränser. När textilier produceras mer effektivt påverkas också prisbilden för konsumenten. Det diagrammet visar är vad som händer efter avregleringen av teko-marknaden i Sverige.
Bild 32	Foreign value-added in exports (1995)	Globala värdekedjor innebär att insatser och komponenter kommer från "hela världen". Det innebär att t.ex. svensk export inte är helsvensk. Den består till en del av import. Denna andel har ökat i nästan alla länder. Den här bilden visar andelen år 1995. Nästa bild år 2011 – jämför!
Bild 33	[visa den här och den förra bilden snabbt efter varandra. Ökningen är tydlig.]	
Bild 34	Dessa 2 bilder visar egentligen samma sak som de förra diagrammen	

Bild 35	--"--	
Bild 36	Digitalisering	Digitalisering har skapat helt nya sätt att bedriva handel och produktion på. Bilden vi tittar på illustrerar detta perfekt – varje prick på kartan motsvaras av en uppkopplad Scania-lastbil ute i världen. Genom att bilarna är uppkopplade kan data skickas tillbaka till företaget som analyserar om t.ex. bränsleutsläppen ökar, om förarens körteknik kan förändras, när det är dags för service, etc. Här blir det också tydligt hur viktig öppenheten är för att utveckla arbetsmiljö, samt bilarnas säkerhet och miljöprestanda – om inte datan kan ta sig ur landet riskerar ju tjänsten som Scania tillhandahåller att fallera, samt att utvecklingen av bilarna försvåras.
Bild 37	Tjänstefiering	Ytterligare en enorm förändring är den så kallade tjänstefieringen av produktionen.
Bild 38	Services as enablers	Här är ett exempel på en produktionskedja – den är linjär här för att vara lätt att läsa, men vi vet ju redan att den äger rum över hela världen. Istället för att ha all kompetens inom företaget köper man i allt större grad tjänster från andra – man har en bokföringsbyrå som sköter ekonomin, kvalitetskontroller hyrs in och någon annan sköter logistiken. Tjänstefieringen har alltså skapat utrymme för nya företag och branscher att verka.
Bild 39	Tjänsteberoende Sandvik	Ännu en illustration – företaget Sandvik är beroende av 40 olika typer av tjänster för sin produktion.
Bild 40	Tjänstefiering	
Bild 41	Hälften av tjänstehandeln är möjlig tack vare digitaliseringen	
Bild 42	Bild på tvättmaskin som visar tjänster i den produktionscykel	Tjänster är viktiga i alla stadier av en produktionscykel, från produktutveckling till produktion, service, osv, osv.
Bild 43	Inte bara företag	Vi har sagt att det är företag som handlar med varandra – och det stämmer att det inte är länder som handlar. Men i takt med digitalisering och tjänstefiering deltar allt fler individer i världshandeln. Dels genom att köpa varor från utländska företag, men även genom att använda tjänster (ladda ner app, streama en film, resa genom att själv boka flyg/boende, med mera.)

Bild 44	Average sourcing distance of inputs (1995)	<ul style="list-style-type: none"> - De globala värdekedjorna växer i avstånd. - Cirkelarna illustrerar området inom vilket insatser köps. - Globala värdekedjor är fortfarande regionala, men "regionerna" växer [jämför den här och nästa bild!]
Bild 45	--" (2011)	
Bild 46	Världskarta med intra-/inter-regionala handelsmönster ritade	Men är handel global då? Nej. Handel sker fortfarande främst inom regioner.
Bild 47	Internationell handel är fortfarande regional	
Bild 48		
Bild 49	Världshandeln förändras	<ul style="list-style-type: none"> - Alltså – Världshandeln förändras: Produktionen är alltmer beroende av globala värdekedjor. Av innehållet i allt som exporteras idag har 35 % importerats till produktionen. - Nya tekniker och arbetssätt revolutionerar hur produktionen funkar - Fler deltar! - Alltså – Världshandeln förändras: Produktionen är alltmer beroende av globala värdekedjor. Av innehållet i allt som exporteras idag har 35 % importerats till produktionen. - Nya tekniker och arbetssätt revolutionerar hur produktionen funkar Fler deltar!
Bild 50	Sveriges importberoende ur ett internationellt perspektiv	Hur beroende är vi i Sverige av att de globala flödena fungerar då? MYCKET. Sveriges importberoende, i jämförelse med andra länder.
Bild 51	Sveriges viktigaste exportmarknader 2016	Så här ser exporten ut enligt handelsstatistiken...
Bild 52	Var hamnar svensk export?	... och så här mätt i värdegenerering. <ul style="list-style-type: none"> - Det är exporten till USA som genererar mest värde till svensk ekonomi. Eller: Amerikanernas konsumtion av produkter som producerats i Sverige - och som importerats till USA – direkt från Sverige, eller via något annat land i den globala värdekedjan.
Bild 53		Mottagare/importländer av svensk export enligt handelsstatistik

Bild 54		... och i värdetermer
Bild 55		
Bild 56	Avsnitt 6: Handel i vardagen	
Bild 57	[Hela detta avsnitt innehåller korta animationer om nyttan med handel och öppenhet]	No trade – no coffee
Bild 58		Going to the cinema?
Bild 59		Let's not repeat the mistakes from the past
Bild 60		Trade Matters
Bild 61	ICC logo	
Bild 62	Internationella Handelskammaren (ICC)	